

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี

ตามความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา

ART OF PAINTING TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT ACCORDING TO THE ART EDUCATION TEACHERS ACADEMIC REQUIREMENT.

บุญเสริม วัฒนกิจ*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี ตามความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษาศึกษา เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครูผู้สอนศิลปศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 40 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) การศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1. การสร้างหลักสูตร โดยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กำหนดเนื้อหาของหลักสูตร วิเคราะห์ ผู้เข้าอบรม กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม และ กำหนดการวัดและประเมินผล 2. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร 3. การทดลองใช้หลักสูตร และ 4. การประเมินหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติการทดลองที (t-test)

ผลการศึกษาวิจัย

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี ที่มีคุณภาพประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี 2. ความหมายและความสำคัญของการจัดองค์ประกอบศิลปะ 3. องค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานศิลปะ (ทัศนธาตุ) 4. รูปแบบการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ 5. ทฤษฎีสี 6. การจัดภาพ และ 7. การวาดภาพระบายสี

2. ผลการประเมินหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ

2.1 การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้มีคุณภาพระดับดี ผ่านเกณฑ์ที่ผู้เชี่ยวชาญกำหนดไว้ทุกประการ

2.2 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมของผู้เข้าฝึกอบรม ด้วยการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมของผู้เข้าฝึกอบรม มีความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ทักษะปฏิบัติทางศิลปะ การวาดภาพระบายสี ความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ ครูผู้สอนศิลปศึกษา การสร้างหลักสูตร

Absrtact

The research "Art of Painting Training Curriculum Development" aims to develop the training curriculum of painting according to the art education teachers academic requirement. It is the academic development. The sample were 40 art education teacher in prachinburi province, using with multi-stage random sampling. There are 4 parts of this research; 1. The designing curriculum, it divides into 6 steps which are the academic requirement analysis, curriculum's objectives determination, and curriculum content determination, analyze the training attendances, create the academic activities, and determine the measurement and evaluation. 2. The curriculum improvement and development 3. Curriculum pretest and 4 Curriculum evaluation. The statistics of this research are average, Variance and T-Test

Result

1. The researchers have arranged the 7 units of training curriculum of painting, which are 1. Basic of painting 2. Meaning and importance of art components arrangement 3. Basic components to create the art (visual elements) 4. Composition style 5. Colors theory 6. Frame arrangement 7. Drawing and painting

2. The evaluation; there are 2 keystones as follow:

2.1 Quality evaluation, by the specialists, the specialist evaluated this training curriculum and indicated that the quality of this curriculum was rising with "Good" evaluation. This curriculum meets the standard of the specialists.

2.2 The achievement evaluation; the attendance have been done the evaluation by pre and post test of training. The result shows that the achievement of the attendances is growing up with the significant of .01

Keyword : Training, Training curriculum, Training curriculum development, Art of painting, Painting, Academic requirement, Art education teachers, Designing curriculum.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการเรียนรู้ทางด้านศิลปศึกษาของไทยนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโดยตลอด เดิมทีนั้น ยังไม่มีระบบการเรียนที่แน่นอน ไม่มีการจัดลำดับเนื้อหา ไม่มีกำหนดเวลาของการเรียนที่แน่นอน มีลักษณะเป็นการเรียนรู้แบบช่างฝึกหัด ผู้สอนจะถ่ายทอดวิชาที่ตนถนัด และวิธีสอนก็จะแตกต่างกันไปตามแบบเฉพาะตนของครู โดยมีได้คำนึงถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ หลักเกณฑ์ หรือทฤษฎีการเรียนรู้ใด ๆ จนกระทั่งพุทธศักราช 2503 จึงมีการเรียนการสอนวิชาที่เรียกว่า ศิลปศึกษา ในหลักสูตรประถมศึกษา และมัธยมศึกษาเป็นต้นมา การจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทั้งในด้านปรัชญาการศึกษาและทฤษฎี การเรียนรู้อยู่เป็นระยะ ๆ การวิจัย การศึกษา การสังเกตการณ์ การประเมินการเรียนการสอนและหลักสูตร จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่น่าไปสู่การพัฒนาการศึกษาไทย (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2545, หน้า 1)

วิชาศิลปศึกษาถูกมองว่าเป็นวิชาที่ ไม่มีความสำคัญเทียบเท่ากับ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปศึกษาเป็นสาขาที่มีความรู้อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่จะให้แก่ผู้เรียน(มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2545, หน้า 23) สภาพที่ปรากฏในการจัดกระบวนการเรียนรู้ศิลปศึกษาในประเทศไทยปัจจุบันนี้ พบปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้มากมายไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเรียน การสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านการวัดผลและประเมินผล การเรียน และอื่น ๆ มีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่ขาดครูผู้สอนศิลปะที่มีความเข้าใจวิธีสอนอย่างแท้จริง ส่วนมากมองไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ กลับมองว่าเป็นวิชาเสริมประสบการณ์ทางด้านใช้กำลังมากกว่าใช้ความคิด ถ้าเปรียบวิชาศิลปะเหมือนเรือคนบังคับหางเสือก็ควรเป็นครูศิลปะ ไม่ใช่ใครก็ได้ เพราะถ้าใครก็ได้เป็นผู้สอน ศิลปะวิชาศิลปะก็ควรเรียกเสียใหม่ว่า “วิชาอะไรก็ได้” บางโรงเรียนมีการบริหารที่ยอดเยียม ใช้งบประมาณ

แต่ละปีมากมายโรงเรียนมีขนาดใหญ่โต แต่ไม่เคยประสบความสำเร็จในการสอนศิลปะแก่เด็กเลย เนื่องจากขาดการสนับสนุนวิชานี้ หรือไม่ก็ขาดแคลนบุคลากรที่ถนัดทางด้านนี้โดยเฉพาะ (พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2546, หน้า 142) นอกจากนี้การแก้ปัญหาโดยการรับสมัครครูศิลปศึกษามารรจตามโรงเรียนเพิ่มนั้นเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องรอนโยบายจากทางรัฐบาล ซึ่งบางครั้งอาจไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เท่าที่ควร ปัญหานี้ก็จะถูกละเลย และถูกปล่อยให้เรื้อรังต่อไป วิชาศิลปะเป็นวิชาที่ให้ความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียนศิลปศึกษา จึงเป็นวิชาที่สำคัญและจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและชำนาญทางด้านศิลปศึกษาเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีทางศิลปะ หากไม่ได้รับการปลูกฝังตามแนวทางที่ถูกวิธี และถูกต้องตามหลักวิชาที่เป็นแก่นจากผู้สอนที่มีความรู้ อย่างลึกซึ้งตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นต้นเหตุและสาเหตุหลักต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เห็นคุณค่าและซาบซึ้งต่อศิลปะและเป็นผู้ให้ และจรรโลงวัฒนธรรม (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2545, หน้า 30)

กระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาของไทย ในสภาพปัจจุบันนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้จัดเนื้อหาทางด้านศิลปศึกษาไว้ในสาระทัศนศิลป์ และได้รวมกับสาระดนตรี และสาระนาฏศิลป์อยู่ในกลุ่มสาระที่เรียกว่ากลุ่มสาระศิลปะ ซึ่งเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมีตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระ เป็นตัวกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษามารรจตามมาตรฐานการเรียนรู้ ครูผู้สอนศิลปศึกษาจะต้องเป็นผู้ชำนาญการทั้งทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติ โดยมีความรู้

ครอบคลุมในสาระความรู้ 4 แกน คือ ศิลปะปฏิบัติ
สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลป์
(History of Art) ปัญหาที่เป็นต้นเหตุสำคัญ และเป็น
อุปสรรคต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ศิลปศึกษานั้นเป็น
ปัญหาใหญ่ที่ผู้วิจัยพบในการทำวิจัยในหัวข้อการศึกษา
ความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอน
ศิลปศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 จังหวัดภาคตะวันออก นั่นคือ
ครูผู้สอนศิลปศึกษาส่วนมากมีความรู้พื้นฐานทางศิลปะ
ไม่ครบทั้ง 4 แกน และส่วนมากไม่ได้จบการศึกษาใน
สาขาทางการสอนศิลปะหรือสาขา ที่เกี่ยวข้อง ครูที่สอน
ศิลปะในโรงเรียนเป็นครูที่มีความรู้ความชำนาญในสาขา
วิชาอื่น ๆ เช่น พลศึกษา วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย เป็นต้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวสิ่งที่ทำได้ในการ
แก้ปัญหาในสภาวะปัจจุบันคือการพัฒนาองค์ความรู้ของ
ครูผู้สอนศิลปศึกษา ให้มีการพัฒนาความรู้ทางด้านศิลปะ
ให้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
ทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี ตาม
ความต้องการ

การพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา
เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษา ให้แก่
ครูผู้สอนศิลปศึกษาที่มีความต้องการการพัฒนาทาง
วิชาการมาก โดยเฉพาะด้านการวาดภาพระบายสีเป็น
ความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอน
ศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอยู่ใน
ระดับมาก (บุญเสริม วัฒนกิจ, 2551, หน้า 89) ซึ่ง
เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยมาแล้ว โดยนำ
ข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมให้ได้หลักสูตร
ฝึกอบรมที่มีคุณภาพ สามารถนำหลักสูตรจากการวิจัยไป
จัดฝึกอบรม ให้แก่ครูผู้สอนศิลปศึกษาได้รับการพัฒนา
ทางวิชาการแก่ตนเองและการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับ
นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทาง
ศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสีตามความต้องการ
การพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ เหมาะสมสำหรับการ
จัดฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพ
ระบายสี ตามความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของ
ครูผู้สอนศิลปศึกษา
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจจะจัดฝึกอบรมทักษะ
ปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสีให้กับครู
ผู้สอนศิลปศึกษา ได้จัดฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ตรงกับความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครู
ผู้สอนศิลปศึกษา
3. ครูผู้สอนศิลปศึกษามีความรู้ความเข้าใจและมี
ทักษะในการวาดภาพระบายสีและสามารถนำความรู้ที่ได้
ไปพัฒนาตนเองและการจัดกระบวนการเรียนรู้ศิลปศึกษา
ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะ
ปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี ตามความ
ต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเป็นครูผู้สอนศิลปศึกษา
ที่ผู้วิจัยได้ทำงานวิจัยศึกษาความต้องการการพัฒนา
ทางวิชาการใน 7 จังหวัดภาคตะวันออก ประกอบด้วย
จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด
จังหวัดสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครูผู้สอน ศิลปะศึกษาจังหวัดปทุมธานีจำนวน 40 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแบ่งขั้นตอนออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์หาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเนื้อหาของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ผู้เข้าอบรม

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 6 กำหนดการวัดและประเมินผล

2. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

3. การทดลองใช้หลักสูตร

4. การประเมินหลักสูตร

กระบวนการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี ได้แบ่งขั้นตอนออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์หาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ

ศึกษาหาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปะศึกษาด้านทักษะปฏิบัติจากผลงานวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ

ของครูผู้สอนศิลปะศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 จังหวัดภาคตะวันออก ที่ผู้วิจัยเคยศึกษาวิจัยปี พ.ศ. 2551

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านศิลปะปฏิบัติสรุปได้ว่า ครูผู้สอนศิลปะศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา และ ระดับมัธยมศึกษา มีระดับความต้องการการพัฒนาทางวิชาการด้านการเขียนภาพพระบายสี เป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

จากความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปะศึกษาเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติ ด้านการวาดภาพพระบายสี สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้ คือ

เพื่อให้ครูผู้สอนศิลปะศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเนื้อหาของหลักสูตร

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งสามารถกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี ได้ 7 หน่วย ดังนี้

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวาดภาพพระบายสี

2. ความหมายและความสำคัญของการจัดองค์ประกอบศิลปะ

3. องค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานศิลปะ (ทัศนธาตุ)

4. รูปแบบการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ

5. ทฤษฎีสี

6. การจัดภาพ

7. การวาดภาพพระบายสี

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ผู้เข้าอบรม

การวิเคราะห์ผู้เข้าอบรม วิเคราะห์จากคุณลักษณะของผู้เข้าอบรม โดยศึกษาจากผลงานวิจัย เรื่อง การศึกษา

ความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ ของครูผู้สอน ศิลปศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 จังหวัดภาคตะวันออก ซึ่งมี ข้อมูลพื้นฐานของครูศิลปะ ใน 7 จังหวัดภาคตะวันออก ที่แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 100 จบไม่ตรงสาขาวิชาศิลปศึกษาหรือสาขาที่ เกี่ยวข้อง ส่วนในระดับมัธยมศึกษาครูผู้สอนศิลปศึกษา ที่จบตรงสาขาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องมีร้อยละ 40 และ ไม่ตรงร้อยละ 60 (บุญเสริม วัฒนกิจ, 2551, หน้า 92) การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะผู้เข้าอบรมที่ถูกต้อง ทำให้ สามารถกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมที่เหมาะสมและ ทำให้การจัดการฝึกอบรมบรรลุผลตามที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม

จากการวิเคราะห์ผู้เข้าอบรมโดยใช้ข้อมูลจาก ผลงานวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการการ พัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 จังหวัด ภาคตะวันออก พบว่า พบว่าครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับ ประถมศึกษาร้อยละ 100 จบไม่ตรงสาขาวิชาศิลปศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ส่วนในระดับมัธยมศึกษาครู ผู้สอนศิลปศึกษาที่จบตรงสาขาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องมี ร้อยละ 40 และไม่ตรงร้อยละ 60 (บุญเสริม วัฒนกิจ, 2551, หน้า 92) กระบวนการฝึกอบรมจึงมุ่งเน้นให้ผู้เข้าฝึ กอบรมได้ฟังบรรยาย ดูการสาธิต และฝึกปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 6 กำหนดการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลการฝึกอบรม โดย วัดผลสัมฤทธิ์ทางการอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผล คือ แบบทดสอบความรู้ทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้าน การวาดภาพพระบายสี ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารการสร้างแบบทดสอบ การวัดผล และ ประเมินผล

2. วิเคราะห์เนื้อหา และ จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การวาดภาพพระบายสี

3. สร้างแบบทดสอบความรู้ วัดผลสัมฤทธิ์ ทางการอบรม ให้สอดคล้องกับเนื้อหา และ จุดประสงค์ การเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอบรม ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และ ด้านเนื้อหา 5 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยประเมินผลจาก ค่าความสอดคล้อง (IOC) ดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ หรือมากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอบรมไป ทดสอบกับครูผู้สอนศิลปศึกษาในจังหวัดนครนายกและ สระบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6. นำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน โดยมีเกณฑ์ ให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

ตอบถูก	ได้	1	คะแนน
ตอบผิด, ไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 ตัวเลือก	ได้	0	คะแนน

7. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบรายข้อ ได้ ข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ได้ค่าความยากง่ายอยู่ ระหว่าง .21 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) .20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ แสดงว่าแบบทดสอบสามารถใช้ในการ ทดสอบได้ทั้ง 30 ข้อ

8. นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้แล้วมาหาค่าความ เชื่อมั่นแบบคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) โดยใช้สูตร KR-21 (ภัทรา นิคมานนท์, 2534, หน้า 60) พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอบรม ที่สร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ .84

2. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาหาข้อบกพร่องของ หลักสูตรฝึกอบรมที่ควรปรับปรุงแก้ไข โดยนำโครงร่าง หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักสูตร และ ด้านเนื้อหา 5 ท่าน ประเมินหลักสูตร โดย

ประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ได้ผลการประเมินดังนี้

1. ดัชนีความสอดคล้องระหว่างความต้องการการฝึกอบรมกับจุดประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม เท่ากับ 1.0 ถือว่าใช้ได้

2. ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมกับเนื้อหาวิชา เท่ากับ 1.0 ถือว่าใช้ได้

3. ดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับกระบวนการฝึกอบรมเท่ากับ 1.0 ถือว่าใช้ได้

4. ดัชนีความสอดคล้องระหว่างการวัดและประเมินผลกับจุดประสงค์ของหลักสูตรเท่ากับ .8 ถือว่าใช้ได้

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เห็นว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกันทุกด้าน และได้เสนอแนะข้อควรปรับปรุงแก้ไข เรื่องแผนการฝึกอบรมควรเพิ่มการวัดและประเมินผลตลอดท้ายของทุก ๆ หน่วย

3. การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนนี้เป็นเตรียหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการฝึกอบรมให้กับครูผู้สอนศิลปศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 40 คน โดยดำเนินการจัดการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ได้พัฒนาแล้ว โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดโครงการฝึกอบรมเพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี

2. ขออนุญาตขอใช้สถานที่จัดโครงการจากภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ส่งไปยังโรงเรียนปราจิณราษฎร์บำรุง ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดเป็นศูนย์กลางที่มีความพร้อมด้านสถานที่ฝึกอบรม

3. ขออนุญาตเชิญเข้าร่วมฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี จากภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ส่งไปยังครูผู้สอนศิลปศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. ดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการ โดยดำเนินการจัดฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาแล้ว ให้แก่ครูผู้สอนศิลปศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน

4. การประเมินหลักสูตร

ผู้จัดทำทำการประเมินเป็น 2 ส่วน คือ ประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมของผู้เข้าอบรม โดยทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม

1. การประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.1 การกำหนดเกณฑ์คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

เป็นการกำหนดเกณฑ์คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับใช้เพื่อการฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านเนื้อหา 5 ท่าน ได้กำหนดเกณฑ์คุณภาพของหลักสูตรที่สามารถไปใช้สำหรับการฝึกอบรม คือ ต้องมีเกณฑ์คุณภาพในระดับดี

1.2 ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาแล้ว

เป็นการประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่พัฒนาแล้วว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใดผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านเนื้อหา 5 ท่าน ได้ประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่พัฒนาแล้วว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดี

2. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการอบรม

2.1 ผลการทดสอบก่อนการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบความรู้ที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้ว จำนวน 30 ข้อ ผลการทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.93

2.2 ผลการทดสอบหลังการฝึกอบรม โดย

ใช้แบบทดสอบความรู้ที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้ว ชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม ผลการทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 25.20

2.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอบรม จากการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม นำผลต่างความก้าวหน้าของคะแนนในแบบทดสอบความรู้ของผู้เข้าฝึกอบรมจำนวน 40 คน ไปหาค่า t-test (t-dependent) ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกอบรมที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรม การพัฒนาทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสีที่พัฒนานี้ผ่านเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดทั้ง 2 ประการ คือ เกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ หลักสูตรที่พัฒนานี้มีคุณภาพระดับดีผ่านเกณฑ์ที่ผู้เชี่ยวชาญกำหนด และ เกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกอบรมที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี ตามความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา ครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมครูผู้สอนศิลปศึกษา มีขอบเขตเนื้อหาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวาดภาพพระบายสี รู้ความหมายและความสำคัญของการจัดองค์ประกอบศิลปะ เข้าใจถึงองค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานศิลปะ (ทัศนธาตุ) รูปแบบการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ทฤษฎีสี การจัดภาพ และมีทักษะในการวาดภาพพระบายสี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ ครูผู้สอนศิลปศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 40 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้ คือ สร้างหลักสูตรฝึกอบรม โดย

ยึดแนวทางของฮิลดา ทาบา โดยแบ่งขั้นตอนการสร้างหลักสูตรออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1. วิเคราะห์หาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ 2. กำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3. กำหนดเนื้อหาของหลักสูตร 4. วิเคราะห์ผู้เข้าอบรม 5. กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม และ 6. กำหนดการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาวิจัยได้โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ที่มีหน่วยการฝึกอบรม 7 หน่วย ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม 16 ชั่วโมง จากนั้นจึงปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรแล้วจึงปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการจัดการฝึกอบรมให้กับครูผู้สอนศิลปศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 40 คน โดยผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการวาดภาพพระบายสีเป็นวิทยากร และดำเนินการฝึกอบรม โดยทำการทดสอบความรู้ของผู้เข้าอบรมทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบความรู้ทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสีที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้ว เพื่อนำผลจากการฝึกอบรมมาประเมินคุณภาพของหลักสูตร ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอบรม และนำหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านเนื้อหา ประเมินคุณภาพของหลักสูตร ผู้วิจัยประเมินหลักสูตรโดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมของผู้เข้าฝึกอบรม และจากผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ 2 ประเด็น ดังนี้ คือ

1. หลักสูตร

การศึกษาวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี ตามความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้เบื้องต้น องค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรมี

ความสอดคล้องกันอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการฝึกอบรม โดยศึกษาวิเคราะห์หาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา จากผลงานวิจัยของผู้วิจัยในปี 2551 จากนั้นจึงทำการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของครูผู้สอนศิลปศึกษา

2. การประเมินหลักสูตร

1. การประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านเนื้อหา 5 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนามีคุณภาพระดับดี ผ่านเกณฑ์คุณภาพที่กำหนด สามารถนำไปฝึกอบรมกับครูผู้สอนศิลปศึกษาได้ดี

2. การประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยการฝึกอบรมจริง โดยนำหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี ไปฝึกอบรมกับครูผู้สอนศิลปศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 40 คน ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร

ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี แก่ครูศิลปศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามขั้นตอนของการนำเสนอแนวทางการวิจัยทุกขั้นตอน กล่าวคือ

1.1 การสร้างหลักสูตร ได้เริ่มกระบวนการโดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา โดยศึกษาข้อมูลจาก

ผลงานวิจัย เรื่องการศึกษาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ ของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 จังหวัดภาคตะวันออก (บุญเสริม วัฒนกิจ, 2551) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านศิลปะปฏิบัติสรุปได้ว่า ครูผู้สอนศิลปศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา และ ระดับมัธยมศึกษา มีระดับความต้องการการพัฒนาทางวิชาการด้านการเขียนภาพระบายสีมาก เป็นอันดับที่ 1 จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวทำให้ได้ความต้องการการพัฒนาทางวิชาการในทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี 7 หน่วย การวิเคราะห์หาความต้องการที่ถูกต้องเป็นผลให้หลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสีที่พัฒนาแล้วมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกประการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิมา ศิริคำหอม (2542, หน้า 51) ว่ากระบวนการประเมินหาความจำเป็นในการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ต่อผลการฝึกอบรม การนำเอากระบวนการประเมินหาความจำเป็นในการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการฝึกอบรม จะทำให้การจัดฝึกอบรมนั้นสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับเนื้อหาสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ และผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินว่าจุดมุ่งหมายที่กำหนดนั้นมีความสอดคล้องกับความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา ด้านการวาดภาพระบายสีเป็นอย่างดี ทำให้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนามีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

1.3 การกำหนดโครงสร้างเนื้อหาและระยะเวลาในการฝึกอบรม ได้กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทุกประการ โดยกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมไว้ 16 ชั่วโมง เมื่อทำการฝึกอบรมจริงพบว่า ระยะเวลาในการฝึกอบรมที่กำหนดไว้

นั้นพอดีกับเนื้อหา และกิจกรรม โดยเฉพาะการสาธิต กระบวนการวาดภาพพระบายสี ผู้เข้าอบรมมีปัญหาข้อสงสัยในกระบวนการ มีการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการวาดภาพพระบายสีไปพร้อม ๆ กัน

1.4 การวิเคราะห์ผู้เข้าอบรม เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เข้าอบรมเบื้องต้น โดยศึกษาจากผลงานวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ ของครูผู้สอนศิลปศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 จังหวัดภาคตะวันออก ซึ่งมีข้อมูลพื้นฐานของครูศิลปะ ใน 7 จังหวัดภาคตะวันออกที่แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 100 จบไม่ตรงสาขาวิชาศิลปศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ส่วนในระดับมัธยมศึกษาครูผู้สอนศิลปศึกษาที่จบตรงสาขาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องมี ร้อยละ 40 และไม่ตรง ร้อยละ 60 (บุญเสริม วัฒนกิจ, 2551, หน้า 92) การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะผู้เข้าอบรมที่ถูกต้อง ทำให้สามารถกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมที่เหมาะสมและทำให้การจัดการฝึกอบรมบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ และข้อสังเกตที่ได้จากการเก็บข้อมูลคุณลักษณะของผู้เข้าอบรมในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับข้อมูลเดิมคือครูผู้สอนศิลปศึกษาที่จบตรงสาขาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องมีเพียงร้อยละ 5 และ ครูผู้สอนศิลปศึกษา ร้อยละ 95 ไม่ได้จบตรงสาขาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ยิ่งทำให้การจัดการฝึกอบรมบรรลุผลตามที่ตั้งไว้

1.5 การจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เข้าอบรม เนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวาดภาพพระบายสี ความหมายและความสำคัญของการจัดองค์ประกอบศิลปะ องค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานศิลปะ (ทัศนธาตุ) รูปแบบการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ทฤษฎีสี การจัดภาพ และการวาด

ภาพพระบายสี ด้วยครูผู้สอนศิลปศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาทางการสอนศิลปะหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จึงมุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้เนื้อหา และกระบวนการวาดภาพพระบายสีโดยการสาธิต ในสัดส่วนเวลาที่เท่ากัน เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในกระบวนการสาธิต โดยครูผู้สอนศิลปะได้ฝึกปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมดังกล่าวทำให้ผู้เข้าอบรมมีความสนใจ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสอนศิลปะอย่างกว้างขวาง ทำให้การฝึกอบรมบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ พรฤทัยรัตน์ (2539, บทคัดย่อ) ว่า ปัญหาของการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม คือ ผู้เข้าอบรมขาดความสนใจ เนื่องจากวิทยากรใช้วิธีบรรยายเพียงอย่างเดียว การใช้กระบวนการสาธิตและฝึกปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันจึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจในทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี ต่อยอดจากการฟังบรรยายได้เป็นอย่างดี

2. ผลการประเมินหลักสูตร

2.1 จากการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพในระดับดี ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีข้อเสนอแนะบางส่วน เมื่อแก้ไขแล้วได้หลักสูตรที่มีความสอดคล้องทั้งด้าน ความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ ด้านการวาดภาพพระบายสี ของครูผู้สอนศิลปศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรมและการวัดและประเมินผล

2.2 จากการประเมินหลักสูตร โดยการฝึกอบรมจริงตามหลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมของผู้เข้าฝึกอบรมมีความก้าวหน้าทางสถิติ แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนานี้มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพพระบายสี ให้กับครูผู้สอนศิลปศึกษาได้อย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากข้อมูลคุณลักษณะของผู้เข้าอบรมในงานวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนศิลปศึกษามากถึงร้อยละ 95 ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาวิชาทางการสอนศิลปะหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งร้อยละ 42.5 มีประสบการณ์การสอนศิลปะมากกว่า 10 ปี และเมื่อทดสอบก่อนการฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสีมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.93 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนศิลปศึกษายังขาดความรู้ ความเข้าใจทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี สมควรที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางด้านศิลปศึกษาควรเร่งจัดการฝึกอบรม เพื่อให้ครูผู้สอนศิลปศึกษา ได้มีความรู้ความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ความต้องการการพัฒนาทางวิชาการของครูผู้

สอนศิลปศึกษา นอกจากทักษะปฏิบัติทางศิลปะแล้วยังมี ฐานทฤษฎีศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ที่ครูผู้สอนศิลปศึกษายังมีความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในหัวข้อดังกล่าวเพิ่มเติม

2. ศึกษาวิจัยประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี กับกลุ่มประชากรอื่นๆ เช่น ครูผู้สอนศิลปศึกษาภาคต่างๆ ครูผู้สอนศิลปศึกษาทั่วประเทศ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ด้านการวาดภาพระบายสี โดยกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมที่แตกต่างกันออกไป เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมของผู้เข้าฝึกอบรม

เอกสารอ้างอิง

- รัชฎลักษณ์ พรฤทัยรัตน์. (2539). ปัญหาการฝึกอบรมของโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเสริม วัฒนกิจ. (2551). การศึกษาความต้องการการพัฒนาทางวิชาการ ของครูผู้สอนศิลปศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 จังหวัดภาคตะวันออก. ชลบุรี: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2546). มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะและศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: ธารักษ์.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2534). การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2545). ศิลปศึกษานวนปฏิรูปฯ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิมา สิริคำหอม. (2542). กระบวนการประเมินหาความจำเป็นในการฝึกอบรมที่มีต่อผลการฝึกอบรมของโรงงานอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.